

Viera a život

Časopis
pre kresťanskú
orientáciu

Ročník XXXII
November – December
číslo **6** 2022

- **Téma: Rodiny v turbulenciách doby**
- Manželská spiritualita a skúsenosť milosti
- Radostné poslanie starých rodičov
- Rozhovor s detskou psychiatričkou Annou Kováčovou-Habovštiakovou
- Previatiho Mudrci a tajomstvo Svetla
- Traja králi v umení
- Kostoly Zjavenia Pána na Slovensku
- Blahoslavený Karol Habsburský
- Tragédia vojny v listoch Pierra Teilharda de Chardin
- Kardinál Tomko: život na križovatkách dejín

Predhovor

Hovorme v rodine o viere

Aj v závere tohto ročníka revue *Viera a život* zachováваме skromnú tradíciu a venujeme posledné číslo téme rodiny. Nie je to však len preto, že je to naša malá tradícia. Rodina je stále pre väčšinu obyvateľov našej krajiny veľmi podstatnou hodnotou. Rodina je kľúčovou témou aj pre Cirkev a pastorácia rodín je predmetom apoštolského úsilia mnohých kňazov i laikov. Dokonca aj v politickom živote sa niektoré prorodinné iniciatívy politikov, najmä vo finančnej oblasti, stali predmetom plamenných diskusií, sporov a ideových zápasov.

Rodina je teda pre život ľudí a spoločnosti dôležitá. Pozorujeme tendenciu nazývať rodinou čoraz rôznorodjšie „zoskupenia“ osôb žijúcich v spoločnej domácnosti. O rodine sa už bežne hovorí, ak dvoja slobodní ľudia splodia a spoločne vychovávajú dieťa. Na označenie rodina si robia nárok aj páry rovnakého pohlavia, ktoré nejakým spôsobom „prídu“ k dieťaťu. Ťažko sme však ochotní priznať titul rodina osamelému rodičovi a jeho deťom, o ktoré sa po nezávinenom rozvoze obetavo stará a znáša všetky ťažkosti života bez manželského partnera. A paradoxne, málo „rodinný“ pocit majú zo svojho aktuálneho života mnohí seniori, ktorí vychovali deti, no svoju starobu prežívajú v osamelosti, neraz „uprataní“ do niektorého so sociálnych zariadení.

Je zaujímavé, že v Záverečnej syntéze synodálneho procesu na Slovensku sa na viacerých miestach hovorí o živých rodinných spoločenstvách, ktoré sú neraz ohniskami kresťanského života vo farnostiach. No súčasne s tým zaznieva konštatovanie, že v rodinách sa takmer nehovorí o viere. Tento jav môže byť do istej miery obrazom toho, že naše kresťanstvo je skôr spôsobom života, tradíciou, nebodaj folklórom, ako živým vzťahom k Bohu, k Ježišovi Kristovi. O svojich vzťahoch totiž cítime potrebu rozprávať. Najmä v rodine. Ak necítime potrebu rozprávať sa o viere, zrejme je to tým, že naša viera ešte stále nie je živým vzťahom. A ak chceme o rodine hovoriť ako o domácej cirkvi, zákonito musí byť rodina priestorom, kde má svoje dôležité a privilegované miesto spoločná modlitba. Cirkev, ktorá sa nemodlí, by nebola Cirkvou. Aj domáca cirkev, ktorá sa nemodlí, len ťažko bude dobrou kresťanskou rodinou. Osobitne to platí v časoch, ktoré často označujeme ako turbulentné, nie priaznivé pre rodinu.

Vaša redakcia

Oznam

Pravidelne, každý mesiac slúži páter Milan Hudaček SJ svätú omšu za živých a zosnulých čitateľov, odberateľov, spolupracovníkov, dobrodincov časopisu *Viera a život*.

OBSAH

Téma: Rodiny v turbulenciách doby

Predhovor: Hovorme v rodine o viere – <i>R. Mésároš</i>	1
Manželská spiritualita a skúsenosť milosti – <i>L. Csontos</i>	3
Rozhovor s detskou psychiatričkou, matkou ôsmich synov MUDr. Annou Kováčovou-Habovštiakovou – <i>A. Eliášová</i>	13
Radostné poslanie starej mamy – <i>Z. Bošácka</i>	18

Profily

Kardinál Jozef Tomko: život prežitý na križovatkách dejín – <i>P. Cabadaj</i>	20
Kňaz s láskou k jazykovede – Ján Damborský – <i>L. Košík</i>	24

Duchovný život

Teologická meditácia: Previatiho Mudrci a tajomstvo svetla – <i>B. Dado</i>	26
Duchovné zamyslenie: Od počiatku to tak nebolo – <i>M. Vivoda</i>	29
4 typy na dobré knihy – <i>A. Eliášová</i>	33

Štúdie a dimenzie

Tragédia vojny v listoch Pierra Teilharda de Chardin (Na margo českého vydania korešpondencie jezuitského mystika, učenca a náboženského mysliteľa) – <i>P. Ambros</i>	36
Príbeh Troch mudrcov z Východu a antické umenie – <i>L. Rojka</i>	46
Traja svätí králi v Kolíne nad Rýnom – <i>L. Rojka</i>	58
Kostoly Zjavenia Pána v Rokytove a v Kline nad Bodrogom – <i>M. Dudáš</i>	65
Viera a život – obzretie sa za „misiou“ jezuitského periodika v slovenskom mienkotvornom priestore – <i>R. Mésároš</i>	70
Nad spirituálnou poéziou Gabriely Spustovej Izakovičovej – <i>Michal Krauter</i>	75

Všimli sme si

Blahoslavený Karol Habsburský – inšpiráciou aj sto rokov po smrti? – <i>S. Žlnay</i>	83
Obraz maľovaný slzou (svedectvo) – <i>A. Eliášová</i>	85
Rozpadnuté rodiny – <i>Z. Hanusová (prevzaté)</i>	87
Marta – moja mama – <i>J. Mikloško</i>	90
Kiežby to u nás vyzeralo ako v Rumunsku – <i>M. Augustovič (prevzaté)</i>	92

Recenzie

M. Hudaček (ed.): 100 rokov Spoločnosti Ježišovej na Slovensku – <i>V. Dufka</i>	94
S. Haladová, S. Labjak: Vyprosený a vymodlený. Listy politického väzňa Juraja Hurného z jáchymovského pekla manželke Eliške – <i>L. Košík</i>	95
E. Hurná, J. Hurný ml: Partizánska vražda v Rajeckej doline – <i>L. Košík</i>	96
J. Z. Charouz: Zúštvá mi však milosť Boží. Život a internace biskupa – vyznavače Josefa Karla Matochy – <i>L. Košík</i>	97

Výber myšlienok: Zostane iba láska (úryvky

z knihy Chiary Amirante – zakladateľky komunity Nové horizonty) 12, 23, 25, 45, 74, 99

Obrazová príloha

Traja králi vo výtvarnom umení a v architektúre	49
---	----

v Československu. Pútavý štýl zaraďuje túto knihu medzi tituly, ktoré boli dosiaľ vydané o internácii a väznení napr. kardinála Józsefa Mindszentyho v Maďarsku, Stefana Wiszinskiego v Poľsku, Josefa Berana z Prahy, Jána Vojtašáka zo Spišskej Kapituly, ale i biskupov Štefana Barnáša, či Michala Buzalku a iných počas komunistického režimu.

Autor príspevku Ľudovít Košík je spolupracovníkom časopisu Viera a život, publicista, žije v Skalici, zaoberá sa mapovaním duchovnej histórie regiónu.

CONTENTS

TOPIC: FAMILIES IN TURBULENCIES OF THE AGE

Marriage spirituality and the experience of mercy – Interview with child psychiatrist, mother of eight boys
MUDr. Anna Kovacova - Habovstiakova – Grandma’s joyful mission – Cardinal Jozef Tomko: a life lived in the crossroads of history – A priest with a love of linguistics – Ján Damborský – Theological meditation: Previati’s Wise Men and the Secret of Light – Spiritual reflection: It wasn’t like that in the beginning – 4 tips for a good book – The tragedy of war in the letters of Teilhard de Chardin – About the poetry of Gabriela Spustova – Izakovičova – The story of the Three Wise Men from the East and ancient art – The Three Kings in Cologne – Epiphany churches in Rokytov and in Klin nad Bodrogom – Faith and Life: the balance of the “mission” of the Jesuit periodical and its publication – Reviews – Blessed Charles of Habsburg: inspiration even one hundred years after death? – A picture painted with a tear (testimony) – I wish it looked here like in Romania (We noticed) – Broken families – Marta: my mother (memories of a writer and former diplomat Jozef Miklosko) – Selection of ideas: Only love remains (excerpts from the book of Chiara Amirante - founder of the community New Horizons) – Pictures: The Three Kings in art and in temples

---

„Objavila som nový rozmer toho, čo znamená ,aby ste sa milovali navzájom, ako som ja miloval vás.’ Je to viac, ako len prejavit ochotu pomôct blížnym a byť voči nim neustále pozorná, ako som to až dovtedy robila. To ,ako’ znamenalo napodobniť spravidlivého služobníka, ktorý ,vskutku niesol naše choroby a našimi bôľmi sa on obťažil (...) jeho ranami sme uzdravení.’ (Iz 53,4-5). A tak by som mala milovať svojho brata natolko, že za neho ponesiem výkrik opustenosti, jeho ,peklo’ učiním svojím.“

Chiara Amirante: Zostane len láska

AUTORI PRÍSPEVKOV

Prof. P. Pavel Ambros SJ, ThD., e-mail: pavel.ambros@upol.cz – Mgr. Zuzana Bošácka, e-mail: zuzana.bosacka@gmail.com – Mgr. Peter Cabadaj, e-mail: petercabadaj5@gmail.com – P. Ladislav Csontos SJ, Panská 11, P. O. Box 173, 814 99 Bratislava – P. Branislav Dado SJ, e-mail: branislav.dado@gmail.com – Ing. Miloš Dudáš, CSc., email: milos.dudas@pamiatky.gov.sk – P. Vlastimil Dufka SJ, e-mail: vlastodufka@gmail.com – Mgr. Andrea Eliášová, PhD., P. O. Box 173, 814 99 Bratislava – Ľudovít Košík, e-mail: lkosik@zoznam.sk – Mgr. Róbert Mésároš, e-mail: redakcia@dobrakniha.sk – P. Ľuboš Rojka SJ, e-mail: rojka.sj@gmail.com – doc. ThDr. Michal Vivoda, PhD., e-mail: vivom@pobox.sk

Poznámka redakcie:

Fotografie do obrazovej prílohy poskytol páter Ľuboš Rojka SJ.

Obrázok na titulnej strane obálky: Gaetano Previati: Klaňanie mudrcov. Vznik v r. 1896, olej na plátne, 98 x 198 cm.

Obrázok na zadnej strane obálky: Luca Signorelli: Klaňanie Troch kráľov, vznik v r.1506, tempera a olej na paneli, 35 x 43,8 cm.

Poznámka redakcie: Výber myšlienok k téme čísla pochádza z knihy Chiary Amirante: *Zostane iba láska*. Bratislava : Nové Mesto, 2022.

VIERA a ŽIVOT

časopis pre kresťanskú orientáciu

Ročník XXXII. (2022). Číslo 6

Vychádza ako dvojmesačník na 100 stranách.

Recenzovaný časopis.

Vydáva Spoločnosť Ježišova na Slovensku vo Vydavateľstve Dobrá kniha.

Zodpovedný redaktor: Mgr. Róbert Mésároš.

Výkonná redaktorka: Mgr. Andrea Eliášová, PhD.

Redakčná rada: Mgr. Róbert Mésároš, predseda, P. Ladislav Csontos SJ, P. Ján Ďačok SJ, Mgr. Andrea Eliášová, PhD., Mgr. art. Ladislav Kačic, PhD., Prof. PhDr. Milan Katuninec, PhD., Prof. PhDr. Róbert Letz, PhD., P. Miloš Lichner SJ, ThLic. Mgr. Michaela Moravčíková, Th.D., P. František Sočufka SJ, Doc. PhDr. Mária Šmidová, PhD., Jozef Zavorský, akad. mal. Ladislav Vančo, ThDr. Michal Vivoda, PhD.

Korektúry: Mgr. Gabriela Spustová, PhD.

Grafická spolupráca: akad. mal. Ladislav Vančo, Fabian Chupáč.

Redakcia: P. O. Box 173, 814 99 Bratislava

Evidencia: Štefánikova 44, 917 01 Trnava; casopisy@dobrakniha.sk

Telefón: 033/ 593 42 20, fax: 033/ 593 42 26

Vydavateľstvo: DOBRÁ KNIHA, P. O. Box 26, 917 01 Trnava

IČO: 00599051

Dátum vydania tlače: december 2022

e-mail: vieraazivot@gmail.com, www.dobrakniha.sk,

Neobjednané rukopisy sa nevracajú. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu a zvyrazňovanie textov i zmenu tituliek a medzitituliek.

Predplatné tlačenej verzie na tento rok 30,- €, jednotlivé číslo 5,- €

Predplatné elektronickej verzie na tento rok 18,- €, jednotlivé číslo 3,- €

Evidenčné číslo EV 3840/09

Vydavateľstvo Dobrá kniha Trnava

ISSN 13356771

9 771335 677007

06

Cena 5,-€